

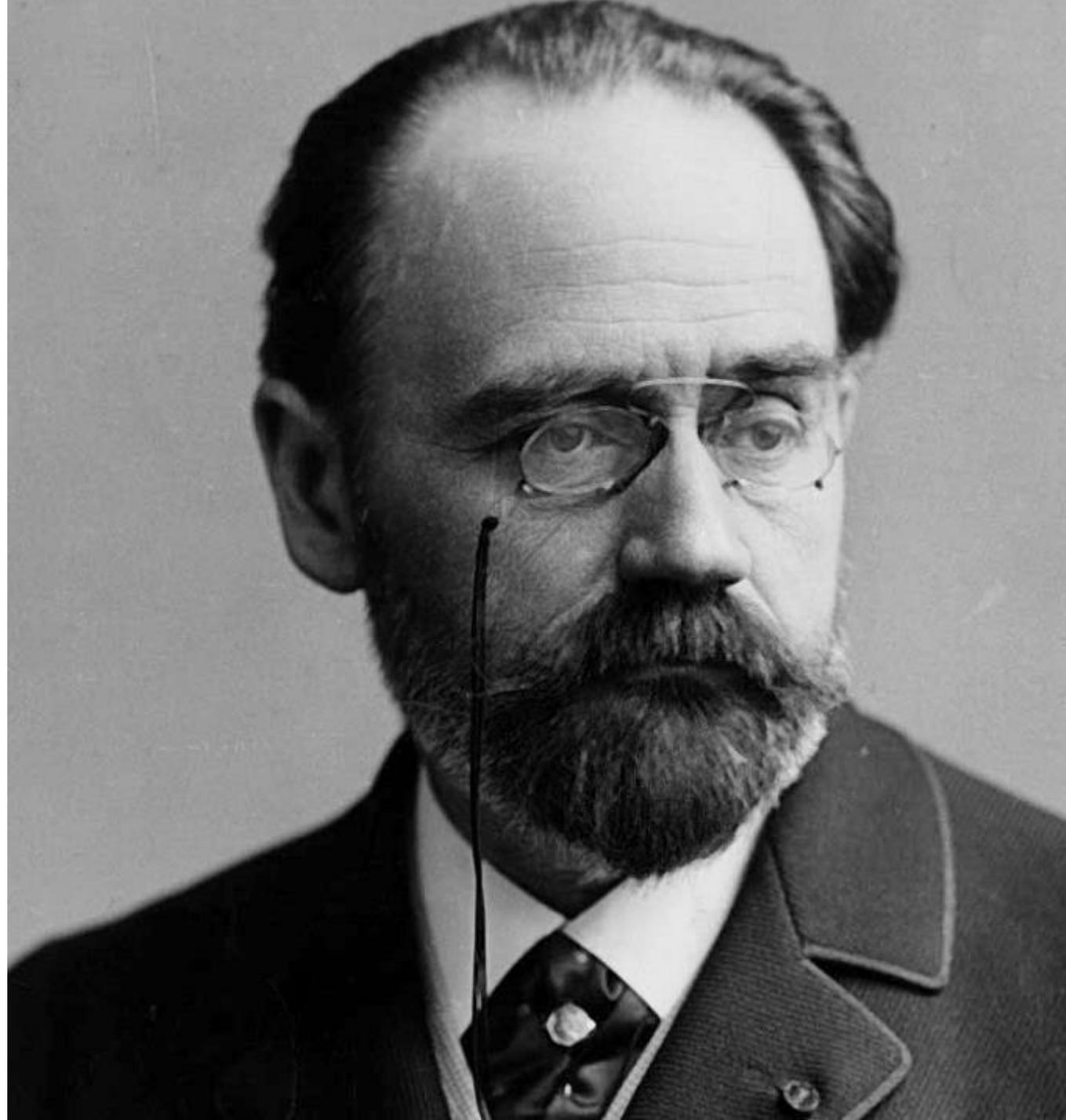
Соціологія девіантної та делінквентної поведінки

**Класичні соціологічні теорії: аномія
та соціальна дезорганізація як
джерела девіантної поведінки.**

Еміль Дюркгейм
Émile Durkheim

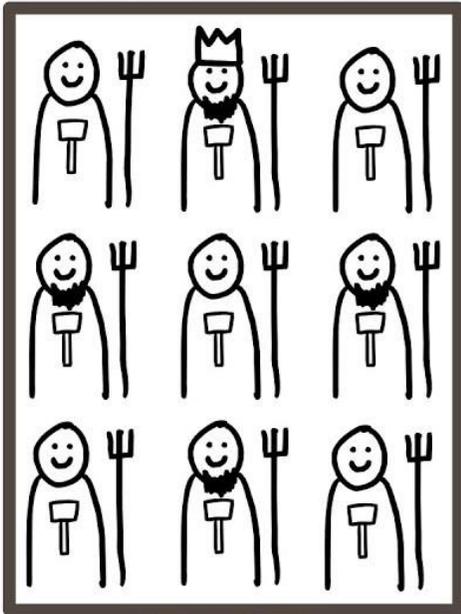
(1857 –1917)

Французький соціолог,
засновник французької
соціологічної школи та
попередник структурного
функціоналізму

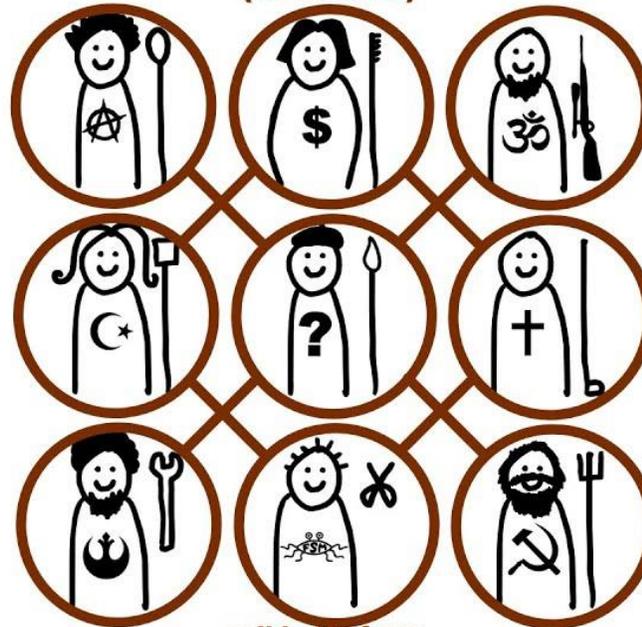
Механічна та органічна солідарність

mechanical solidarity (pre-modern)

solidarity from
collective consciousness

organic solidarity (modern)

solidarity from
inter-dependence

Е. Дюркгейм стверджує, що **нормальний стан суспільства** повинен базуватися на професіоналізації та спеціалізації функцій.

Ненормальний стан
суспільства пов'язаний із
аномією.

Аномія - це такий
суспільний стан,
якому характерна
дезінтеграція суспільства
й особи, брак чіткої
моральної регуляції
поведінки індивідів

АНОМІЯ?

Роберт Мертон
Robert King Merton

(1910 –2003)

Американський соціолог, класик
структурного функціоналізму

Спосіб адаптації	Схвалювані суспільством цілі	Схвалювані суспільством засоби
Конформізм	+	+
Інновація	+	-
Ритуалізм	-	+
Ретритизм	-	-
Бунт	+/-	+/-

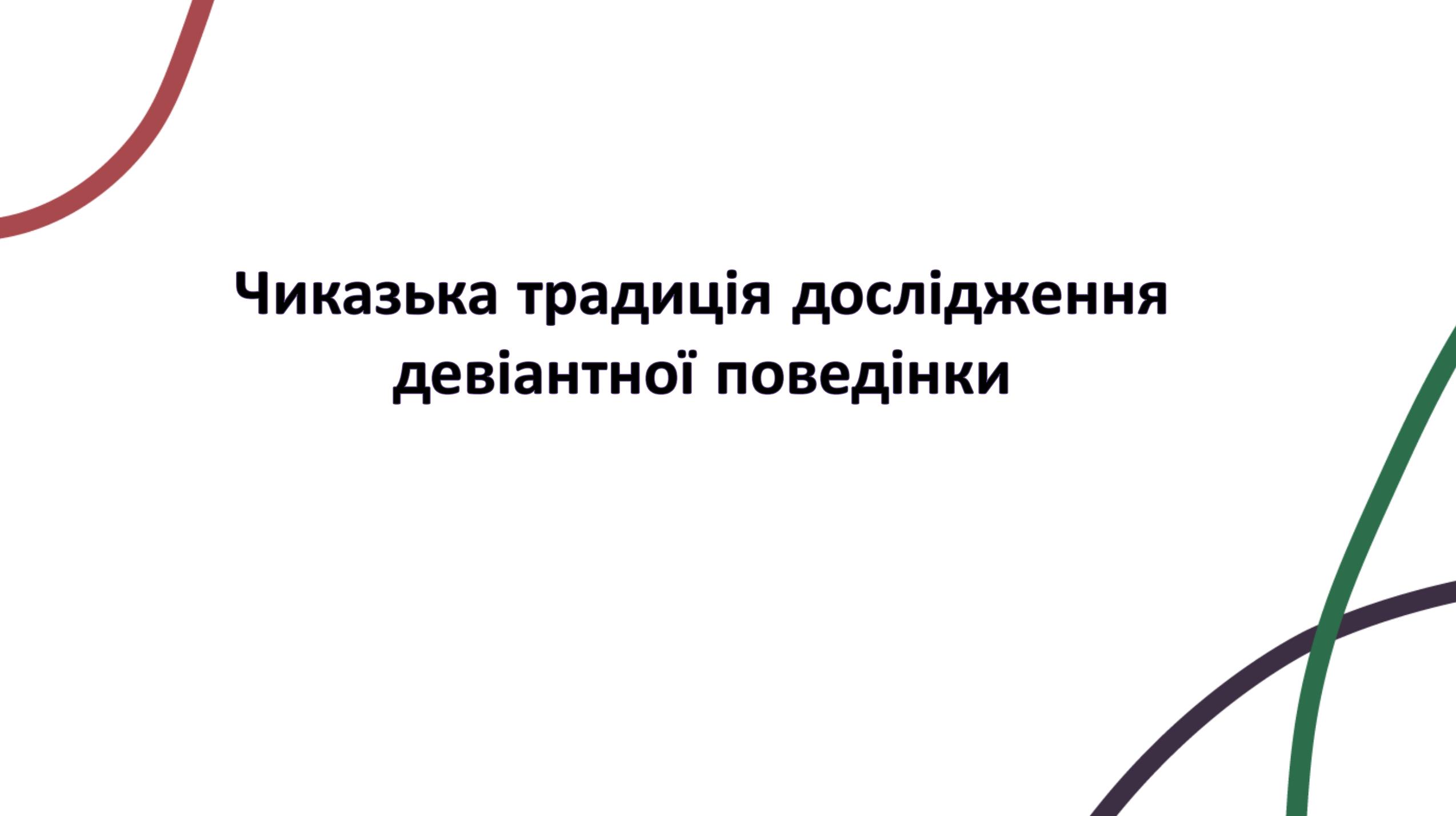

**Злочинність –
нормальне суспільне
явище.**

**Злочинець – людина, яка
реагує на аномічний стан
суспільства**

АНОМІЯ?

Чиказька традиція дослідження девіантної поведінки

Чиказька школа соціології 1920 р.р.

напря́м, котрий мав місце в американській соціології. В кінці XIX — на початку XX століть, Чикаго стає одним із провідних осередків розвитку промисловості, науки і культури. Саме у цей період розвитку міста у Чиказькому університеті з'являється соціологічний факультет. А згодом у ньому виникає нова соціологічна школа, котра стала першою на Американському континенті. Її прийнято називати Чиказькою школою соціології.

Центральною сферою зацікавлень представників Чиказької школи соціології були:

1. урбаністичні дослідження, верифікація гіпотези щодо взаємозв'язку урбанізації і зростаючої соціальної мобільності та нових соціальних проблем
2. культурні контакти та конфлікти між етнічними спільнотами
3. дослідження того, як етнічні групи взаємодіють та конкурують
4. дослідження відтворюваності інституційної структури етнічних спільнот
5. розробка рекомендацій щодо вдосконалення системи адміністрування міста.

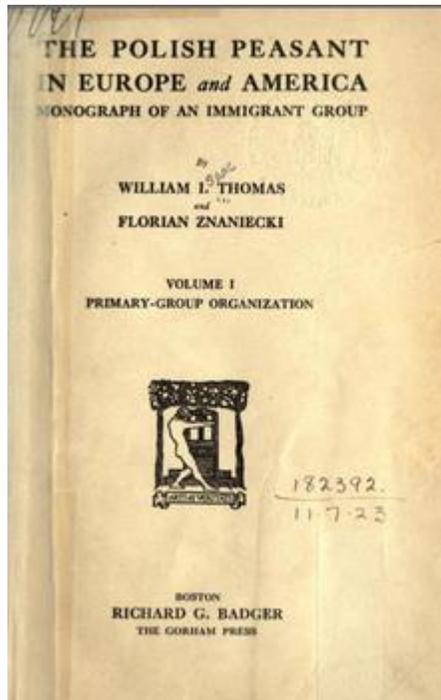

Альбїон Смолл
(11 травня 1854 - 24 березня 1926)
Засновник факультету соціології в
Чиказькому університеті

Факультет соціології Чиказького університету вирізнявся тим, що він здійснив рішучий розрив із випадковими, поодинокими та погано підтримуваними дослідженнями, які ми ідентифікували як протосоціологію. **Спекуляції про злочинність і пов'язані з нею процеси стали впорядкованими.**

Саме в Чикаго соціологія була індустріалізована. Після цього з'явилася більш-менш цілісна кримінологія.

на підставі копітного аналізу 754 листів, особистих щоденників і автобіографій розглядалися проблеми адаптації емігрантів із Польщі до умов США.

Підготовчий період Вільям Томас і Флоріан Знанецький «Польський селянин в Європі та Америці»

Міщанський тип

- Не здатен адаптуватися
- характерні традиційні настанови

Богемний тип

- нестійкі та непов'язані настанови
- висока пристосовність

Творчий тип

- здатен адаптуватись: спрямований на зміну, переструктурування обставин у сприятливий для себе бік

**Який на вашу думку тип
(міщанський, богемний
чи творчий) більш
схильний до девіантної
поведінки при адаптації
до нових умов?**

Роберт Парк
(1864–1944)

Чи не найвагомішими стали дослідження Парка в галузі соціології міста. Була проведена дослідницька програма «Місто як соціальне лабораторія», основний результат якої – книга Парка, Бьорджесса й Маккензі «Місто: пропозиції з вивчення людської поведінки в міській сфері» (1925)".

Чикаго, яке ще у 1860 році було невеличким містом із населенням **10 тис. осіб.**

Пожежа 1871 року знищила містечко, а вже в 1910 році його населення складало **2 мільйони осіб.**

Швидкість приросту населення міста зумовлювалася напливом іммігрантів.

Коли місто формується і росте, люди і їхня активність концентруються у певних місцях – це процес концентрації. Поступово ці місця стають перенаселеними. Відтак відбувається відтік людей та їхніх активностей із центра міста - **розсіювання**

Р. Парк і Е. Берджесс розробили **теорію концентричних зон (1925 р.)** і передбачили, що місто впродовж свого розвитку набуває форми п'яти концентричних кіл з територіями соціального і фізичного занепаду, сконцентрованими у центрі, та процвітаючими територіями у передмістях.

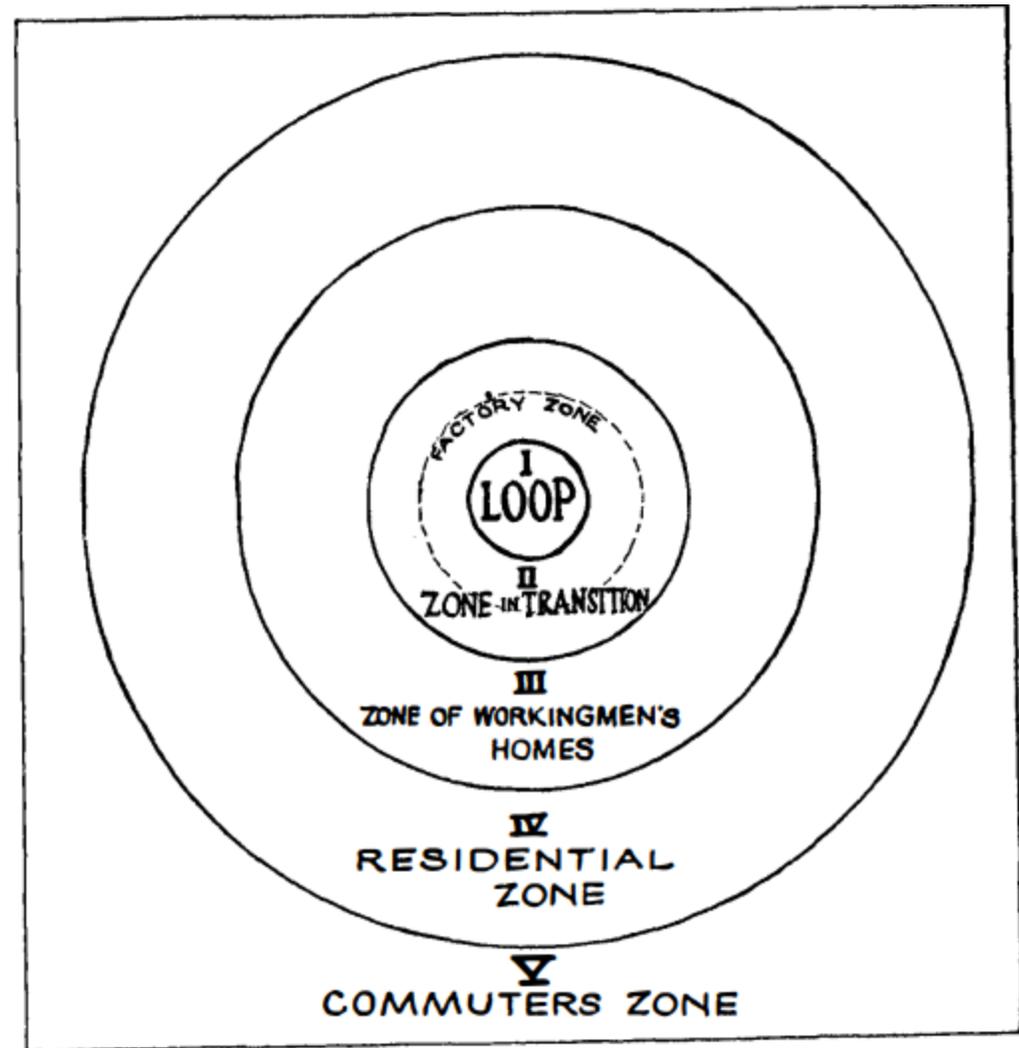

CHART I. The Growth of the City

Р. Парк та Е. Берджес прийшли, зокрема, до наступних висновків:

- Показники підліткової злочинності підтверджували теорію концентричних кіл. **Найвищі її показники мали місце у центральних районах міста, а найнижчі у передмісті.**

- Таким самим був розподіл інших соціальних проблем (пияцтво, самогубства, психічні розлади).

- Просторовий розподіл щодо соціальних проблем демонстрував стабільність впродовж часу не дивлячись на те, що безпосередній етнічний склад мешканців окремих районів міста змінювався.

Теорія диференціальних асоціацій Едвіна Сазерленда.

**Критика Чиказької традиції дослідження девіантної
поведінки**

Слід зазначити, що не всі соціологи, які практикують у Чиказькому університеті, були однастайні щодо цілей і методів своєї дисципліни. Таким чином, пояснення злочинності та девіантності, запропоноване членами університету, містило **ряд очевидних протиріччь**.

Вони не займалися пошуками єдиної теорії, яка б охоплювала всі випадки.

Девіантність розглядалася просто як **інша форма поведінки**, вбудована в соціальну організацію. Це була не просто відсутність порядку.

Злочинність і правопорушення пояснювалися головним чином **наслідками ізоляції певних природних зон**.

Едвін Сазерленд
13.08.1883 –
11.10.1950

Теорія диференціальних асоціацій

Вважається одним з найвпливовіших **криміналістів 20 століття**.
Він був соціологом символічної інтеракціоністської школи думки і найвідоміший тим, що визначає **злочин «білих комерців» та диференціальну асоціацію**—загальну теорію злочинності та правопорушень.

Позбавлені політичного контролю та економічних ресурсів, **іммігранти** створювали власну тіньову політику та тіньову економіку. Вони створили рекет, ринки та системи патронажу, в яких впливові люди розподіляли захист і спонсорство.

Діти, які виростили в переповненій зоні перехідного періоду, вели інтенсивне публічне життя, граючись з іншими на вулиці, об'єднуючись у невеликі групи, які з часом могли кристалізуватися в банди.

З раннього дитинства він (і це майже завжди було «він» у публічному просторі) **був нагороджений суспільною ідентичністю та репутацією**.

PRINCIPLES OF
CRIMINOLOGY

ELEVENTH EDITION

EDWIN H. SUTHERLAND

DONALD R. CRESSEY

DAVID F. LUCKENBILL

Протягом 1930-х і 1940-х років і в період, коли факультет соціології Чиказького університету перебував у частковому затемненні, **Сазерленд** і його студенти (зокрема, Дональд Крессі) стали наполегливими прихильниками аргументу про те, що **девіація — це спосіб життя, який передається з покоління в покоління.**

Теорія диференціальних асоціацій стверджує, що злочинна поведінка засвоюється у взаємодії з іншими людьми, особливо в інтимних особистих умовах, у процесі спілкування. Навчання проводиться, щоб охопити техніки вчинення злочину та напрямок спонукань, мотивів, установок і визначення закону.

White Collar Crime

EDWIN H. SUTHERLAND

Сазерленд закликав включити їх у предмет досліджень кримінологів та вести з ними не менш інтенсивну боротьбу, ніж із загальнокримінальними злочинами. Ця концепція Сазерленда, розвинена ним у книзі **«Злочинність білих комірців» (1949)**, започаткувала цілий напрям у кримінології, а економічну злочинність досі називають **білокомірковою**..

У 1940 роках Сазерленд в одній зі своїх статей висунув концепцію респектабельного **«злочинця в білому комірці»**, що має високий соціальний статус.

Згідно з нею багато так званих «білих комірців» (англ. white collar: заможні люди — ділки, політики, чиновники) чинять протиправні дії, завдають суспільству незмірно більшої шкоди, ніж звичайні злочинці з нижчих верств суспільства («кримінальники»).

До того ж злочини цієї рідко судимої частини суспільства часто залишаються безкарними.

Кримінальний силует: Теорія диференціальних асоціацій передбачає, що індивід вибере злочинний шлях, коли баланс визначень для порушення закону перевищує ті, що для законослухняних.

Критика теорії:

1. Теорія обіцяла певну математичну точність, яка ніколи не могла бути реалізована.
2. Теорія пронизана застереженнями та умовами, які зменшують її здатність передбачати.
3. Проте теорія диференційної асоціації підтримувала корисну традицію, яка інакше могла б зазнати невдачі - мостом між ранніми роботами Чиказької школи та тим, що мало стати теорією субкультури

Критика Чиказької традиції дослідження девіантної поведінки

«природні території» дуже рідко були природними. Замість того, щоб бути незапланованими та неочікуваними, наслідком органічного зростання та диференціації населення, перші квартали Чикаго були спланованими

Чиказька школа не спромоглася «продемонструвати будь-які явно сформульовані соціологічні гіпотези».

постійне посилення на громаду та общинну групу нав'язувало оманливу простоту та виразність явищам, які насправді були заплутаними та погано визначеними.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

**Факультет соціології
та управління**

@FSU_ZNU